

Başvuru Numarası : 2024/1892
Toplantı Tarihi/Sayısı : 12.03.2025/51
Karar Numarası : 2025/107
Başvuran : M.A.
Başvuran Vekili : -
Adres : -
Muhatap Kurum/Kişi : 1- Adalet Bakanlığı Ceza ve Tevkifevleri Genel Müdürlüğü
2- Burdur Yüksek Güvenlikli Kapalı Ceza İnfaz Kurumu
Müdürlüğü
Muhatap Adres : -

I. BAŞVURUNUN KONUSU

1. Başvuranın, barındırıldığı odanın pencerelerine takılan fens tellerinin odanın havasız kalmasına sebep olarak sağlığını ve yaşam kalitesini olumsuz etkilediği iddiasına ilişkindir.

II. İNCELEME SÜRECİ

2. Başvuran, başvuru dilekçesinde özetle:

a. Astım gibi sağlık sorunlarından mustarip olduğunu, barındırıldığı odanın pencerelerine takılan fens tellerinin odanın havasız kalmasına sebep olarak sağlığını ve yaşam kalitesini olumsuz etkilediğini,

b. Konuyu Kurum İdaresine aktardığında fens tellerinin Adalet Bakanlığı Ceza ve Tevkifevleri Genel Müdürlüğünün izin ve onayı ile takıldığını ifade edildiğini iddia etmektedir.

3. Muhatap Ceza ve Tevkifevleri Genel Müdürlüğünden alınan yazılı görüşte özetle:

a. Başvuranın barındırıldığı ceza infaz kurumunun yüksek güvenlikli bir ceza infaz kurumu olduğu, mevzuat hükümlerine dayalı olarak, Kurumda pencerelere fens teli çekildiği, fens tellerinin koğuş havalandırma sirkülasyonunu veya gün ışığını engelleyici bir etkisinin bulunmadığı, güvenlik önlemleri kapsamında yaptırılan tel örgülerin, mahpusların koğuşlar arası haberleşmesi ile firar gibi telafisi mümkün olmayan eylemlerin engellenmesi açısından önem arz ettiği,

b. Uluslararası belgelerde ve Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu kararlarında güvenlik sebebiyle fens teli gibi önlemlerin alınmasının kötü muamele sayılmayacağını belirttiği ifade edilmektedir.

4. Muhatap Burdur Yüksek Güvenlikli Kapalı Ceza İnfaz Kurumu Müdürlüğünden alınan yazılı görüşte özetle:

a. Yüksek güvenlikli ceza infaz kurumlarının, barındırdıkları mahpus profili nedeniyle mevzuat uyarınca firar, isyan, personele saldırı vb. eylemleri engelleyebilmek adına fiziki yapılarının üst düzey güvenlik önlemleri esas alınarak tasarlandığı,

b. Mevzuat hükümlerine dayalı olarak, pencerelere fens teli çekildiği, fens tellerinin koğu havalandırma sirkülasyonunu veya gün ışığını engelleyici bir etkisinin bulunmadığı ifade edilmektedir.

5. Muhatap Ceza ve Tevkifevleri Genel Müdürlüğünden alınan yazılı görüşe karşı başvuran tarafından sunulan yazılı görüşte özetle:

a. Kurumun yüksek güvenliğini olması nedeniyle zaten fiziki önlemlerin alınmış olduğu, bu sebeple fens tellerine güvenlik açısından ihtiyaç bulunmadığı,

b. Fens tellerinin odadaki hava sirkülasyonunu engellediği ve sağlığını olumsuz etkilediği ifade edilmektedir.

6. Muhatap Burdur Yüksek Güvenlikli Kapalı Ceza İnfaz Kurumu Müdürlüğünden alınan yazılı görüşe karşı başvuran tarafından sunulan yazılı görüşte özetle:

a. Fens tellerinin sağlığı ve genel yaşamı üzerinde olumsuz etkilerinin olduğu,

b. Firar ve mahpusların haberleşmelerinin önlenmesinin haklı bir gerekçe teşkil etmediği,

c. Kurumdaki mevcut güvenlik önlemleri nedeniyle fens tellerine ihtiyaç olmadığı ifade edilmektedir.

III. İLGİLİ MEVZUAT

7. Türkiye Cumhuriyeti Anayasası'nın "*Kişinin dokunulmazlığı, maddi ve manevi varlığı*" başlıklı 17'nci maddesine göre: "*Herkes, yaşama, maddi ve manevi varlığını koruma ve geliştirme hakkına sahiptir. (...) Kimseye işkence ve eziyet yapılamaz; kimse insan haysiyetiyle bağdaşmayan bir cezaya veya muameleye tabi tutulamaz (...)*"

8. 20/4/2016 tarihli ve 6701 sayılı Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu Kanunu'nun "*Kurumun görevleri*" başlıklı 9'uncu maddesinin birinci fıkrasının (i) bendinde; özgürlüğünden mahrum bırakılan ya da koruma altına alınan kişilerin ulusal önleme mekanizması kapsamındaki başvurularını incelemek, araştırmak, karara bağlamak ve sonuçlarını takip etmek Kurumun görev alanları arasında düzenlenmiştir.

9. 6701 sayılı Kanun'un "*Başvurular*" başlıklı 17'nci maddesinin birinci ve sekizinci fıkralarında; özgürlüğünden mahrum bırakılan ya da koruma altına alınan kişilerin Kuruma bizzat başvuru yapabileceği hükme bağlanmıştır.

10. 24/11/2017 tarihli ve 30250 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu Kanununun Uygulanmasına İlişkin Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmelik'in "*Ön inceleme*" başlıklı 48'inci maddesinin birinci fıkrasına göre: "*Kuruma yapılan başvurular, inceleme ve araştırmaya geçilmeden önce ön incelemeye tabi tutulur (...)*"

11. Mezkûr Yönetmelik'in "*Karar türleri*" başlıklı 65'inci maddesine göre: "(1) Kurum, yapılan başvuru veya resen inceleme kapsamında yaptığı inceleme ve araştırma sonucunda incelenemezlik kararı, gerekçeli kabul edilmezlik kararı, gönderme kararı, ihlal kararı, idari yaptırım kararı, uzlaşma kararı, ret kararı ve karar verilmesine yer olmadığına dair karar verir."

IV. DEĞERLENDİRME VE GEREKÇE

12. Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumunun amacı; insan onurunu temel alarak insan haklarının korunması ve geliştirilmesi, kişilerin eşit muamele görme hakkının güvence altına alınması, hukuken tanınmış hak ve hürriyetlerden yararlanmada ayrımcılığın önlenmesi ile bu ilkeler doğrultusunda faaliyet göstermek, işkence ve kötü muameleyle etkin mücadele etmektir.

13. 6701 sayılı Kanun'un 9'uncu maddesinde; insan hakları ihlallerini resen incelemek, araştırmak, karara bağlamak ve sonuçlarını takip etmek, ayrımcılık yasağı ihlallerini resen veya başvuru üzerine incelemek,

araştırmak, karara bağlamak ve sonuçlarını takip etmek, özgürlüğünden mahrum bırakılan ya da koruma altına alınan kişilerin ulusal önleme mekanizması kapsamındaki başvurularını incelemek, araştırmak, karara bağlamak ve sonuçlarını takip etmek Kurumun görevleri arasında sayılmıştır.

14. 13/12/2004 tarihli ve 5275 sayılı Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Kanun'un 6. maddesinde, hükümlülerin ceza infaz kurumlarında kaçmalarını önleyecek tedbirler alınarak düzen ve disiplin çerçevesinde güvenli bir biçimde tutulacakları ve Anayasa'da yer alan haklarının Kanun'da öngörülen kurallar uyarınca kısıtlanabileceği düzenlenmiştir. Anılan Kanun'un 116. maddesinde de, hükümlülere uygulanacak güvenlik tedbirlerine ilişkin düzenlemelerin tutukluluk hâliyle uzlaşır nitelikte olanlarının tutuklular hakkında da uygulanabileceği hüküm altına alınmıştır. Bu kapsamda 5275 sayılı Kanun, yürütme organına hükümlü ve tutukluların düzen, güvenlik ve disiplin içinde tutulmalarının sağlanması amacıyla alınacak tedbirlere ya da konulacak kurallara ilişkin düzenleme yapma yetkisi vermiştir. Anayasal sınırlar içinde kalmak koşuluyla bu amaç doğrultusunda ceza infaz kurumları tarafından birtakım işlemler tesis edilmesi ya da yetkili kurullar tarafından kararlar alınması doğaldır (Anayasa Mahkemesi (AYM), *Müjdat Gürbüz*, B. No: 2017/36529, 23/5/2018, para. 82).

15. Bir eylemin kötü muamele olarak nitelendirilebilmesi için asgari ağırlık eşiğini aşmış olması gerekmekte olup bu eşik mağdurun cinsiyeti, yaşı ve sağlık durumu gibi etmenler ile muamelenin süresine, fiziksel ve ruhsal etkilerine bağlı olarak her somut olayda ayrıca değerlendirilmelidir (AYM, *Tahir Canan*, B. No: 2012/969, 18/9/2013, para. 23).

16. 5275 sayılı Kanun'un "*Hapis cezalarının infazında gözetilecek ilkeler*" başlıklı 6'ncı maddesinin ilgili bölümü şöyledir:

"(1) Hapis cezalarının infaz rejimi, aşağıda gösterilen temel ilkelere dayalı olarak düzenlenir: a) Hükümlüler ceza infaz kurumlarında güvenli bir biçimde ve kaçmalarını önleyecek tedbirler alınarak düzen, güvenlik ve disiplin çerçevesinde tutulurlar (...)"

17. 5275 sayılı Kanun'un "*Yüksek güvenli kapalı ceza infaz kurumları*" başlıklı 9'uncu maddesinin birinci fıkrasına göre: "*Yüksek güvenli kapalı ceza infaz kurumları, iç ve dış güvenlik görevlilerine sahip, firara karşı teknik, mekanik, elektronik ve fizikî engellerle donatılmış, oda ve koridor kapıları sürekli kapalı tutulan, ancak mevzuatın belirttiği hâllerde aynı oda dışındaki hükümlüler arasında ve dış çevre ile temasların geçerli olduğu sıkı güvenlik rejimine tâbi hükümlülerin bir veya üç kişilik odalarda barındırıldıkları tesislerdir. Bu kurumlarda bireysel veya grup hâlinde iyileştirme yöntemleri uygulanır.*"

18. Başvuran, odasının penceresine takılan fens tellerinin odanın havasız kalmasına sebep olarak sağlığını ve yaşam kalitesini olumsuz etkilediğini iddia etmektedir. Bununla birlikte, ilgili mevzuat hükümleri gereği yüksek güvenli kapalı ceza infaz kurumları; firara karşı teknik, mekanik, elektronik ve fizikî engellerle donatılmış, sıkı güvenlik rejimine tâbi hükümlülerin barındırıldıkları tesislerdir. Bu kapsamda, somut olayda ceza infaz kurumunun, tekli oda pencereleri ile banyo pencerelerine fens teli takılmasının Kurum güvenliğinin tehlikeye düşmemesi gibi kamu yararı bulunan makul bir amaçla yapıldığı, muhatap Kurum İdaresinin cevabi yazısının ekinde yer alan fotoğraflardan fens tellerinin aralıklarının geniş olduğu ve hava sirkülasyonunu engelleyecek nitelikte olmadığı, bu doğrultuda başvuru konusu uygulamanın makul gerekçelerle açıklanabildiği, başvuran için tutulmanın doğal sonuçlarının ötesine geçen çekilmez bir durum oluşturmadığı, dolayısıyla kötü muamele yasağının asgari eşiğinin aşılmadığı ve kötü muamele yasağının ihlal edilmediği değerlendirilmiştir.

V. KARAR

A. Başvuruda KÖTÜ MUAMELE YASAĞININ İHLAL EDİLMEDİĞİNE,

B. Kararın taraflara tebliğine ve KAMUOYUNA DUYURULMASINA,

C. Karara karşı tebliğ tarihinden itibaren 60 gün içerisinde Ankara İdare Mahkemesine başvurulabileceğine,

12/3/2025 tarihinde OY BİRLİĞİYLE karar verildi.

e-imzalıdır

Av. Alişan TİRYAKİ
Daire Başkanı

e-imzalıdır

İsmail AYAZ
Üye

e-imzalıdır

Mehmet Emin GENÇ
Üye

e-imzalıdır

Yunus Emre KARAOSMANOĞLU
Üye

e-imzalıdır

Av. Zennure BER
Üye